

Начин, поступак и критеријум оцењивања

ПРЕДМЕТ: Биологија

Разреди: од петог до осмог

Мирјана Георгијев

Елементи оцењивања из биологије су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

1. Усмена провера постигнућа ученика;
2. Писмена провера постигнућа ученика;
3. Остале активности.

1. Усмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Најмање по две оцене треба да буду на основу усмене провере постигнућа ученика. Начини оцењивања: Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

2. Писмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Начини оцењивања: Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова...

Бодовање теста или контролног задатка се изражава у бодовима. Оцена се даје на основу освојених бодова. Оцена се уноси у дневник у року од осам дана и мора бити евидентирана у распореду контролних и писмених задатака у дневнику и најављена унапред ученицима.

3. Остало – обухвата пројекте, експерименте, истраживачке пројекте, практичан рад, активност и рад ученика на часу, домаће задатке, свеску и прибор за наставу итд.

Пројекат - групни облик рада на одређену тему, а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према

властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе. Експерименти, истраживачки пројекти, практични рад (оглед, лабораторијска вежба, практични задатак) - ученик/ученица се оцењује: за извођење огледа/лабораторијске вежбе/задатка, давање једноставног објашњења рада (поступка) и начина одбране (излагања).

Активност и резултати рада ученика - су различите активности којима се показује примена знања ученика, самосталност, показане вештине у коришћењу материјала, алата, инструмената и др. у извођењу задатка, као и примена мера заштите и безбедности према себи, другима и околина, а које су у складу са програмом биологије. Ученик се оцењује на основу: - излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, графикони, табеле, постери...); - писање есеја; - учешће у дебати и дискусији

Рад на часу- подразумева ученикову пажњу, праћење (слушање наставника или ученика док излажу), једном речју активно учествовање у наставном процесу. За активност на часу ученик може добити формативну оцену која касније може да утиче на оцену са усменог испитивања. Овде се могу добити и минуси у виду формативне оцене за непажњу и непраћење на часу који такође могу утицати на оцену са усменог испитивања.

Сјајна идеја - добија онај ученик/ученица који у току часа, закључи, повеже, пронађе решење за постављени проблем... покаже своју генијалност! Вредност идеје је одличан (5).

Домаћи задатак - наставник прегледа домаћи задатак и пошто установи да је ученик добро урадио задатак верификује га парафом.

Школска свеска из биологије - наставник може да прегледа школску свеску ученика током школске године. Наставник формативно оцењује: садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове...

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОЦЕЊИВАЊА	ДИНАМИКА ОЦЕЊИВАЊА	ДОПРИНОС ЗАКЉУЧНОЈ ОЦЕНИ
<p>Одличан (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; - лако логички повезује чињенице и појмове са примерима из природе; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - показује изузетну самосталност уз висок степен активности и ангажовања; - редовно ради домаће задатке и оно што се договори са наставником 	Усмено одговарање	<p>На крају заокружених наставних тема, у складу са оперативним планом који наставник диктира ученицима на почетку сваког месеца.</p> <p>Ученици могу бити усмено пропитивани на сваком часу како би се проверио степен напредовања.</p>	<p>Закључна оцена не може бити нижа од аритметичке средине свих уписаних оцена, мада се прати и активност, радне навике, учешће у раду, тачност одговора на часовима и оцена може бити виша од аритметичке средине.</p> <p>Закључна оцена се утврђује на основу свих бројчаних оцена од почетка школске године и на основу сагледавања развоја, напредовања и ангажовања ученика, те на основу прикупљених података о активностима, практичног рада.</p>
	Писана провера (контролни задатак)	Према плану писмених провера који се утврђује на предлог стручног актива на почетку школске године	
	Активност на часу, мотивисаност за рад, учешће у дискусијама	Током сваког часа се прати учешће, напредак и мотивисаност за рад, степен ангажовања, израда домаћих задатака.	
	Практични радови (презентације, израда паноа, израда модела ћелије/ДНК, домаћи задаци)	Најављује се раније до када ученици могу да донесу моделе (ћелија, ДНК..израда паноа, презентација)	

<p>Врло добар (4)</p> <p>-у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове са примерима из живота;</p> <p>- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и градива које су ученици савладали;</p> <p>- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;</p> <p>- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, како на часовима, тако и код куће.</p> <p>- редовно ради домаће задатке и оно што се договори са наставником</p>			
<p>Добар (3)</p> <p>- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;</p> <p>- у знатној мери логички повезује чињенице и</p>			

<p>појмове;</p> <ul style="list-style-type: none"> - У довољној мери самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; - у довољној мери критички расуђује; - показује делимични степен активности и ангажовања. - проста репродукција градива - ради домаће задатке 			
<p>Довољан (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; - понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички 			

<p>расуђује;</p> <ul style="list-style-type: none"> - показује мањи степен активности и ангажовања. - познавање градива на нивоу препознавања и присећања; - повремено ради домаће задатке 			
<p>Недовољан (1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - критички не расуђује; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање; - нередовно или уопште не ради домаће задатке 			

ПЕТИ РАЗРЕД

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО		НАПРЕДНИ НИВО
НАСТАВНА ТЕМА	ОЦЕНА Довољан 2	ОЦЕНА Добар 3	ОЦЕНА Врло добар 4	ОЦЕНА Одличан 5
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Ученик истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;	Групише жива бића према њиховим заједничким особинама	Одабира макро - морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића	Повезује настанак живота са основним животним функцијама и процесима
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФИНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Једноставним цртежом ученик приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље.	Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине.	Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење	Закључује о начину настанка одговарајућих адаптација на услове живота. Повезује грађу са функцијом код живих бића
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Ученик поставља једноставне претпоставке, разликује наследне	Прикупља податке о варијабилности организама унутар	Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте,	Огледом испитује утицај срединских фактора наненаследне особине живих бића и критички сагледава

	особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота	једне врсте.	табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке	резултате; користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и прикупљању резултата.
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Ученик прави разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу;	Предлаже акције бригае о биљкама и животињама у непосредном окружењу	Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава	Доводи у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих зна како да сачува здравље	Ученик уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања	Разуме механизам настанка обољења због небриге о сопственом здрављу	Повезује како нездрав понашање може да угрози здравље, разуме физиолошке механизме који доводе до поремећаја у функцији органа.

ШЕСТИ РАЗРЕД

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО		НАПРЕДНИ НИВО
НАСТАВНА ТЕМА	ОЦЕНА Довољан 2	ОЦЕНА Добар 3	ОЦЕНА Врло добар 4	ОЦЕНА Одличан 5
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФИНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	-Ученик цртежом или моделом приказује основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; - хумано поступа према организмима које истражује;	- Упоредује грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма -разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	- Одређује положај органа човека и њихову улогу - користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата	-Повезује грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представља прикупљене податке и изводи одговарајуће закључке
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	-Ученик прави разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; -илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни	- Разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	- Разматра односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима	- Истражује утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - табеларно и графички

	однос са животном средином;			представи прикупљене податке и изводи одговарајуће закључке
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	- идентификује примере природне и вештачке селекције	- разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	-у задатом тексту повезује еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;	-истражује утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода -користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. -табеларно и графички представи прикупљене податке и изводи одговарајуће закључке
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	-групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи;	- разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	-одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама	-користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. -табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	-одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања	- разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да	-прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског	-доводи у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних

	<p>инфекција;</p> <p>-збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;</p>	<p>примени.</p>	<p>здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања</p> <p>-повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине</p>	<p>супстанци;</p> <p>-користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.</p> <p>-табеларно и графички представи прикупљене податке и изводи одговарајуће закључке</p>
--	--	-----------------	---	--

СЕДМИ РАЗРЕД

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО		НАПРЕДНИ НИВО
НАСТАВНА ТЕМА	ОЦЕНА Довољан 2	ОЦЕНА Добар 3	ОЦЕНА Врло добар 4	ОЦЕНА Одличан 5
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	-Ученик зна да одреди однос између гена и хромозома, и основну улогу генетичког материјала	-Ученик пореди полно и бесполно размножавање	-Шематски приказује наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу	-Прикупља и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења; -идентификује разлике између митозе и мејозе на основу броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФИНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	-разликује грађу биљних, животињских ткива и грађу гљива	-препознаје сродничке односе са дрвета живота на основу њихове близине	-одреди положај организама на “дрвету живота” на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи	-упореди организме на позицијама на “дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	-препознаје основу живота и зна да препозна еволутивни след настајања	-шематски приказује порекло и основне групе организама	-разврстава организме према задатим критеријумима применом дихотомих	-повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста

	организама		кључева	– фосила
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	-идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима	-идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране	-упореди прикупљење податке о изабраној врсти и бројности на различитим стаништима -илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције	-предлаже акције у заштити биодиверзитета и учествује у њима - повезује утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају -анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	-планира време за рад, одмор и рекреацију -примењује поступке збрињавања лакших облика крварења	-аргументује предности вакцинације -анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране	-доводи у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци -дискутује о различитости међу људима, толеранцији и прихватања различитости	-идентификује поремећаје у исхрани на основу типичних симптома (анорексија, булимија, гојазност)

ОСМИ РАЗРЕД

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО		НАПРЕДНИ НИВО
НАСТАВНА ТЕМА	ОЦЕНА Довољан 2	ОЦЕНА Добар 3	ОЦЕНА Врло добар 4	ОЦЕНА Одличан 5
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФИНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	-Ученик илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини	-Ученик идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе	-Ученик повезује грађу ћелијских органа са њиховом улогом у метаболизму ћелије	-Ученик повезује однос површине и запремине ћелија и тела са начином обављања основних животних функција
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	-одговорно се односи према свом здрављу	-изражава критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота	-идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота	-повезује промене настале у пубертету са деловањем хормона
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	-разуме место и време настанка живота, као и прве организме који су настали	-уме да објасни услове који су били неопходни за настанак живота и разуме који организми настају хронолошки	-истражује давно нестале екосистеме	-доводи у везу услове живота са еволуцијом живота на Планети

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	-разуме шта је еволуција и да су гени основне наследне јединице	-разуме шта је природна селекција и како она делује, набраја теорије настанка врста	-повезује промене у наследном материјалу са настанком нових врста путем природне селекције	-повезује промене које се дешавају у организму током животног циклуса са активностима гена
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	-разуме који су чланови биоценозе; појмове: биоценоза, екосистем и биодиверзитет; -набраја типичне екосистеме Србије	-истражује разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју; -разликује основне екосистеме у Србији	-критички процењује последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; -истражи присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања	- поставља узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране -повезује утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије